

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΩΝ «ΝΕΩΝ»

Αντικείμενο και αντικατοπτρισμός

ΠΟΛΙΤΕΣ παραμονές εκλογών. Ό,τι ως τώρα στάθηκε καθοριστικό για την πολιτική μας διαμόρφωση, συνιστά σήμερα μια κοινωνικά προσδιορισμένη στάση μπροστά στα νέα ιστορικά - για πρώτη φορά χωρίς εισαγωγικά - εθνικά και διεθνή δεδομένα. Νιώθω πως τα συλλογικά οράματα που συμμερίστηκα, κρίθηκαν επιτέλους από την Ιστορία, τα λόγια από την πράξη, η ηθική στάση από τα πραγματικά - και όχι τα υποθετικά - διλήμματα. Οι ιδεολογικές μου αποσκευές στέρεψαν σε αποθέματα υποκατάστατων και φουτουριστικών προβολών. Βλέπω γύρω μου το πολιτικό στοιχείο να υποχωρεί θεαματικά προς όφελος του κοινωνικού, σε σημείο να ακούω όλο και πιο συχνά δηλώσεις απολιτικότητας. Κι αυτό όχι γιατί οι φίλοι μου ανακάλυψαν τώρα πως δεν τους ενδιαφέρει η πολιτική, αλλά γιατί διαπίστωσαν πως η πολιτική αντί να λύνει, κάνει περίπλοκα τα κοινωνικά προβλήματα. Κι ενώ η πολιτική μοιάζει σήμερα σαν ένας πίνακας του Μαγκρίτ, όπου δεν ξέρεις να πεις ποιο είναι το αντικείμενο και ποιο ο αντικατοπτρισμός του, στην κοινωνική μας ζωή μετρούν πιο καθαρά οι δραστηριότητες και οι επιλογές μας, δηλαδή αυτό που είμαστε. Στην κοινωνική μας ζωή μπορούμε πιο απλά να είμαστε φορείς αιτημάτων και απαντήσεων, να κρινουμε και να τοποθετούμαστε, δίχως τις παραμορφώσεις και τις ισορροπίες που απαιτεί η πολιτική.

Καθώς αυτήν τη φορά βαδίζουμε

Της Μ. ΖΟΡΜΠΑ

προς τις εκλογές χωρίς τα κραυγαλέα προσημαστικά στοιχεία, την εξωτερική ενόχληση και τα δυσάρεστα τελετουργικά - σημαίες, ντυντούκες, συγκεντρώσεις - νιώθω μεγαλύτερη ελευθερία να σκεφτώ τι αποδοκμάζω και τι προάγω. Είναι πιο δύσκολο και συγχρόνως πιο απλό.

Περνάω από την Εθνική Βιβλιοθήκη και νιώθω την ανάγκη να επιλέξω με την ψήφο μου μια κυβέρνηση και έναν υπουργό Πολιτισμού που θα ενδιαφερθούν για τη λειτουργία της, κυκλοφορώ στη γειτονιά μου στα Εξάρχεια και βρίσκω πως δικαιούμαι να μη θλέπω τις γκριζές στολές και την αυταρχική υποκριτική στάση απέναντι στα ναρκωτικά και την περιθωριοποίηση, κάνω κάθε πρωί το γύρω του Λυκαβηττού και θέλω να ψηφίσω κάποιους που θα καθαρίσουν τον ορίζοντα από το νέφος... Ξέρω πως όλα τα επιχειρήματα σχετικά με τα κοινωνικά μας προβλήματα έχουν κατά κάποιον τρόπο ειπωθεί, αλλά δεν θεωρώ πια πως είναι ζήτημα αναγνώρισης απλώς του ορθού λόγου. Καθένας ξέρει πως είναι ζήτημα πολιτικών αποφάσεων, εξουσίας. Πράγμα που σημαίνει πως η λύση τους βρίσκεται στα χέρια των επαγγελματιών της πολιτικής, κάθε είδους: γιάπις, μάντζερ, παιδιών του λαού. Οι άλλοι εμείς, οι πολίτες, δεν μπορούμε πια να υπερδουμάστε παρεμπιπτόντως σ' αυτά. Οι τελευταίοι μήνες ολοκλήρωσαν τη μεταλλαγή μας και την πολιτική μας υπαρέξω ως ψηφοφόρων. Αυτό μπορεί να δημιουργεί ανατροπές σε κάποιους μεσαιούς ρόλους, έχει όμως και κάτι θετικό. Μπορούμε πια σπερμασσοί, αυτόνομοι και ανένταχτοι να οργανώσουμε τις κοινωνικές μας θέσεις, αντιτάσεις, πιέσεις. Μπορούμε να δεχτούμε ή να απορρίψουμε τις πολιτικές τους αποφάσεις αντι-μέτωποι μ' αυτές κι όχι από θέσεις τάχα επηρεασμού, κατανόησης, ανοχής, δημοκρατικών διαδικασιών, αισχρής απομύθωσης, φωνών διαμαρτυρίας, αναλόγως της περίπτωσης.

Στο τόσο μακρινό 1988, σε μια έρευνα του Δημήτρη Κουμάνταρου στην «Ελευθεροτυπία», υποστήριξα ότι υπάρχει ρόλος για τους μη επαγγελματίες της πολιτικής. Και τούτο γιατί θεωρούσα πως αυτοί υπερασπίζονται λιγότερο την πολιτική και περισσότερο τα πρωτογενή κοινωνικά πεδία, την ολοκλήρωση των οποίων ζητούν δια μέσου της πολιτικής. Έτσι, πιστεύα, οι μη επαγγελματίες παίζουν ένα ρόλο γέφυρας, κάτι σαν ενδιάμεσο μεταξύ κοινωνικού και πολιτικού γίνεσθαι και είναι γι' αυτό χρήσιμοι κοινωνικά και πολιτικά και ανεκτοί από τους επαγγελματίες, μελονότι εξόχως ενοχλητικοί γι' αυτούς.

Τα δυο χρόνια που πέρασαν, απέδειξαν ότι μπήκαμε στον αστερισμό του αποκλεισμού από το παιχνίδι των ερασιτεχνών, δηλαδή αυτών που αγνοούν ηθελημένα ή αθέλητα τους επαγγελματίες κανόνες. Οι δύο έγιναν τρεις, ποιος ξέρει πόσοι θα γίνουν στο μέλλον, αλλά αυτό που δεν αλλάζει πια, είναι η απόλυτη κυριαρχία των επαγγελματιών. Τι ειρωνεία, αλήθεια, μαζί με το θάνατο του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, να πεθαίνει στα κόμματα της Αριστεράς και η δημοκρατική συμμετοχή, ο δήμος. Παρ' όλα αυτά, τα πράγματα έχουν και την αισιόδοξη όψη τους. Φαίνεται πως η πανουργία της Ιστορίας, αυτήν τη φορά μας στερήσει από τις παιδικές στερηθείσες μας, που έθλεπαν στην πολιτική το όλο και στις κοινωνικές διαδικασίες το μέρος. Έτσι έχουμε την ευκαιρία να δούμε με μεγαλύτερη αφοσίωση το κοινωνικό πεδίο, όπου οι ρόλοι αντιστρέφονται. Έχουμε την ευκαιρία, εμείς οι πολίτες, να παίξουμε στο δικό μας γήπεδο, σ' αυτό που είμαστε, που υπάρχουμε με την κοινωνική μας υπόσταση. Κι έτσι αποχαιρέτωνα το - παρελθόν ανεπιστρεπτό - έαρ, ας δούμε, πως μπήκε η άνοιξη φέτος, γλυκιά και μυρωμένη και οι ιδέες ανθίζουν στους ανοιχτούς ορίζοντες, μακριά από τους κομματικούς σταύλους.

Σημείωση των «ΝΕΩΝ»: Η Μυρσίνη Ζορμπά είναι εκδότρια.

ΑΥΡΙΟ

Φωτεινή Τσαλίκουλου: «Το γέλιο»

Του ΚΩΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΥΡΙΟΙ, ΝΕΟ ΓΡΑΜΜΑ!
ΔΙΑΦΩΝΕΙ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΞΥΤΗΤΑ
Ο Κ. ΝΤΕΛΟΡ!

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Η ΘΕΣΗ μιας χώρας στον κόσμο του 2000 θα προσδιορίζεται περισσότερο από τους ανθρώπινους και λιγότερο από τους φυσικούς της πόρους. Άρα, η θέση αυτή διαμορφώνεται ήδη σήμερα από το εκπαιδευτικό της σύστημα. Αυτό ισχύει απόλυτα για μια χώρα με σχετικά λίγους φυσικούς πόρους, σαν την Ελλάδα.

Η ελληνική εκπαίδευση, όμως, σήμερα δεν παρέχει ούτε παιδεία, με την ανθρωπιστική έννοια του όρου, ούτε τεχνική ή επαγγελματική εξειδίκευση. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα περιορίζεται στην παραγωγή πτυχιούχων κάθε μορφής, ανταποκρινόμενο άκριτα στην κοινωνική πίεση.

Βηματοδότης, όμως, της κοινωνικής εξέλιξης είναι η κριτική γνώση. Το σχολείο πρέπει να παρέχει ζωντανή και αξιοποιήσιμη γνώση, να αναπτύσσει τις δημιουργικές δυνατότητες του νέου και να προετοιμάζει άτομα υπεύθυνα, ολοκληρωμένα και ικανά να δραστηριοποιούνται ως πολίτες. Τότε μόνο ο άνεμος της αυξημένης πολιτικής και πνευματικής ελευθερίας, που πνέει σ' όλο σχεδόν τον κόσμο, θα αξιοποιηθεί προς όφελος των ατόμων και του κοινωνικού συνόλου. Γιατί τότε και μόνον οι αυριανοί πολίτες, που δεν έχουν τις εγγαυαγμένες ηθικές αρχές (ή και προκαταλήψεις) των προηγούμενων γενεών, θα αποκτήσουν την κριτική δυνατότητα προσανατολισμού και λήψης αποφάσεων μπροστά στα όλο και πιο σύνθετα προβλήματα που βάζει η πραγματικότητα.

ΣΥΝΘΕΤΟ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΟ

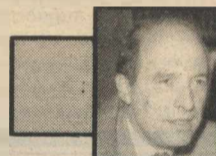
Η μετάλλαξη του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι έργο σύνθετο και δύσκολο που απαιτεί χρόνο, συνεχή προσπάθεια, συντονισμό και εμμονή στους μακροχρόνιους στόχους. Πάνω απ' όλα, όμως, απαιτεί ευρύτατη συναίνεση, μέσα από διάλογο και συνεργασία όλων των κοινωνικών φορέων και των συντελεστών του εγχειρήματος.

Και αυτοί δεν είναι μόνο όσοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με το εκπαιδευτικό σύστημα. Η οικογένεια, ο τύπος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και το ευρύτερο πολιτισμικό περιβάλλον παίζουν εξίσου καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του επιπέδου της παιδείας, με την ευρεία της έννοια.

1 ΣΤΟΝ κόσμο για τον οποίο προετοιμαζόμαστε η γνώση αλλά και οι ανάγκες της οικονομίας αλλάζουν με ρυθμούς που επιβάλλουν τη συνεχή ανανέωση των δεξιοτήτων του πολίτη - παραγωγού. Πέρα, λοιπόν, από τις ανάγκες της αρχικής εξειδίκευσης του

Ανθρώπινη υποδομή για το 2000

Του
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ανθρώπινου παραγωγικού δυναμικού, είναι απαραίτητη η δημιουργία των μηχανισμών που θα επιτρέπουν τη διατήρηση των ικανοτήτων του σε επίπεδα αντίστοιχα προς τις τρέχουσες απαιτήσεις της κοινωνίας και της οικονομίας.

Τέτοιοι μηχανισμοί δεν εντοπίζονται αποκλειστικά στο χώρο της «επίσημης» εκπαίδευσης. Μπορούν να είναι ενταγμένοι σε διαδικασίες που αφορούν την αντιμετώπιση της ανεργίας και την αναδιάρθρωση ή τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής βάσης. Δεν είναι επίσης ενταγμένοι αποκλειστικά στις λειτουργίες του κράτους.

Αντίθετα, μπορούν να αποτελέσουν πεδίο ανάπτυξης αξιολογής κοινωνικής δραστηριότητας και του συνδικαλιστικού κινήματος και της εργοδοσίας.

2 ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ και οι υποχρεώσεις του πολίτη, και ιδιαίτερα του νέου, εκτείνονται και πέρα από τη σφαίρα της εργασίας και της ασφάλισης των κοινωνικών του αναγκών, στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Η απαίτηση για ποιότητα ζωής, με την ευρεία έννοια, δεν είναι πλέον πολυτέλεια. Αντίθετα η υποβάθμιση της φροντίδας της Πολιτείας σ' αυτόν τον τομέα, προκαλεί σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, οι οποίες εκδηλώνονται με τη μορφή νέων προβλημάτων, όπως τα ναρκωτικά, η εγκληματικότητα και διάφορες άλλες αντικοινωνικές συμπεριφορές.

Η υποκατάσταση της φροντίδας με τη θεραπεία και την καταστολή, όχι μόνο συνεπάγεται τεράστιο οι-

κονομικό και κοινωνικό κόστος, αλλά και έχει αποδειχθεί αναποτελεσματική και είναι επικίνδυνη για τη Δημοκρατία.

Η κοινωνία στην οποία προσβλέπουμε θα έχει περισσότερο ελεύθερο χρόνο στη διάθεση της. Ταυτόχρονα θα είναι ανοιχτή στην πολιτιστική αλληλεπίδραση ενός κόσμου χωρίς σύνορα.

Στόχος μας επομένως, δεν μπορεί να είναι απλώς η διαφύλαξη της όποις «ιδιαιτερότητας» μας. Αντίθετα, πρέπει να εφοδιάσουμε την κοινωνία μας και ιδιαίτερα τη νεολαία, με τα πολιτιστικά και πολιτισμικά στοιχεία καθώς και με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, ώστε να είναι ικανή όχι μόνο να μπορεί να γονιμοποιεί τα μηνύματα με τα οποία συνεχώς θα βομβαρδίζεται, αλλά και να συμμετέχει θετικά στο παγκόσμιο πολιτιστικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι.

ΕΝΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

3 ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ αποτέλεσμα των προπαθειών μιας κοινωνίας είναι ίσο, μεγαλύτερο ή μικρότερο από το άθροισμα των ατομικών προπαθειών των μελών της, ανάλογα με την ποιότητα του συστήματος οργάνωσης και διαχείρισης που διαθέτει. Το μοντέλο ανάπτυξης που είμαστε υποχρεωμένοι να επιλέξουμε, αλλά και ο κόσμος για τον οποίο προετοιμαζόμαστε απαιτούν ένταση οργάνωσης.

Ένταση οργάνωσης σημαίνει εγκατάσταση διαδικασιών και λειτουργιών που θα εξασφαλίζουν

πως η εργασία του κάθε εργαζόμενου όχι μόνο θα αξιοποιείται στο σύνολό της, αλλά θα δημιουργεί πολλαπλασιαστές για την εργασία των άλλων, καθώς θα εντάσσεται σε ένα ολοκληρωμένο παραγωγικό σύστημα. Με αυτόν τον τρόπο το τελικό κοινωνικό αποτέλεσμα θα είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των αποτελεσμάτων των επί μέρους προσπαθειών του κάθε εργαζόμενου.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Η ένταση της οργάνωσης μπορεί να επιτευχθεί με την ολοένα πιο ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση και το σχεδιασμό της παραγωγής, με την αναβάθμιση του επιπέδου μόρφωσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού και με τη συνεχή αύξηση της ενσωματωμένης στην παραγωγή τεχνολογίας. Αυτό του τύπου η ένταση οργάνωσης δεν θα αυξήσει απλώς την παραγωγικότητα της οικονομίας. Θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις στις παραγωγικές και, τελικά, στις κοινωνικές σχέσεις. Η ανάπτυξη του «παραγωγικού ήθους», θα βοηθήσει στη διαμόρφωση και αντίστοιχου «κοινωνικού ήθους» επηρεάζοντας τις κοινωνικές σχέσεις και τις συμπεριφορές των ατόμων και των ομάδων.

Στο βαθμό που θα γίνουν αποδεκτοί από την κοινωνία μας και στο βαθμό που θα υπάρξουν οι πολιτικές δυνάμεις που θα τους προωθήσουν, οι τέσσερις άξονες που προτείνονται μπορούν να οδηγήσουν στο ξεπέρασμα της σημερινής κρίσης και να ανοίξουν το δρόμο για μια ανταγωνιστική Ελλάδα το 2000.

Σημείωση των «ΝΕΩΝ»: Ο καθηγητής κ. Κώστας Σημίτης είναι τώως υπουργός.